

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 57/2026**

Het Hof verwerpt de beroepen van de Belgische universiteiten tegen de Phoenix-wet, die uitvoering verleent aan de akkoorden tussen de Belgische Staat en Electrabel in het kader van het opnieuw in gebruik nemen van Doel 4 en Tihange 3

De Phoenix-wet is een van de vier wetten die op 26 april 2024 zijn aangenomen om de energiezekerheid te waarborgen, met name door de kerncentrales Doel 4 en Tihange 3 opnieuw in gebruik te nemen voor tien bijkomende jaren. Die wet verleent uitvoering aan de akkoorden die tussen de Belgische Staat en de kernexploitant (Electrabel) zijn gesloten. Zij voorziet in een « cap » op de verantwoordelijkheid van de kernexploitant voor nucleair afval dat is geproduceerd vóór de verlenging van beide centrales : mits Electrabel een forfaitair bedrag van 15 miljard euro betaalt, wordt de financiële verantwoordelijkheid voor dat afval overgedragen aan de openbare instelling Hedera. De Phoenix-wet voorziet ook in het sluiten van een overeenkomst om de kernexploitant te vergoeden voor eventuele verliezen wegens toekomstige « wetswijzigingen » die de exploitatie van beide centrales of de kosten voor het beheer van het afval ongunstig zouden beïnvloeden. Alle Belgische universiteiten, die ook radioactief afval produceren door hun activiteiten op het gebied van geneeskunde en wetenschappelijk onderzoek, vorderen de vernietiging van die twee maatregelen.

Het Hof verwerpt de beroepen. Volgens het Hof is het redelijk verantwoord dat de « cap » enkel geldt voor de kernexploitant. Bovendien heeft die « cap » niet tot gevolg dat de financiële verplichtingen van de andere producenten van radioactief afval zwaarder worden. Vervolgens, wat betreft de overeenkomst ter bescherming van de kernexploitant tegen wetswijzigingen, kan het Hof zich in deze zaak niet uitspreken over het beginsel zelf van een dergelijke overeenkomst, maar enkel over het feit dat de universiteiten ze niet genieten. Het Hof is van oordeel dat de kernexploitant zich niet in een situatie bevindt die vergelijkbaar is met die van de universiteiten en dat er dus geen discriminatie is.

1. Context van de zaak

Op 26 april 2024 heeft de federale wetgever vier wetten aangenomen die beogen de energiebevoorradingzekerheid te waarborgen, met name door het mogelijk te maken de kerncentrales Doel 4 en Tihange 3 opnieuw in gebruik te nemen voor tien bijkomende jaren. Een van die wetten, de zogenaamde Phoenix-wet¹, verleent uitvoering aan de akkoorden die in dat kader tussen de Belgische Staat en de kernexploitant (de nv « Electrabel ») zijn gesloten. Die wet voorziet in een « cap » op de verantwoordelijkheid van de kernexploitant voor het beheer, de langetermijnopslag en de definitieve berging van nucleair afval dat is geproduceerd vóór de verlenging van beide kerncentrales : concreet moet de kernexploitant een forfaitair

¹ Wet van 26 april 2024 « houdende de verzekering van de bevoorradingzekerheid op het gebied van energie en de hervorming van de sector van de nucleaire energie ».

bedrag van 15 miljard euro betalen en in ruil daarvoor wordt de financiële verantwoordelijkheid voor dat afval overgedragen aan een nieuw opgerichte openbare instelling (Hedera genaamd). De Phoenix-wet voorziet ook in het sluiten van een overeenkomst om de kernexploitant te vergoeden voor eventuele verliezen wegens toekomstige « wetswijzigingen » die de exploitatie van beide kerncentrales of de kosten voor het beheer van het betrokken afval ongunstig zouden beïnvloeden.

Alle Belgische universiteiten, die ook radioactief afval produceren door hun activiteiten op het gebied van geneeskunde en wetenschappelijk onderzoek, vorderen de vernietiging van verschillende bepalingen van de Phoenix-wet.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De « cap » op de verantwoordelijkheid van de kernexploitant

2.1.1. Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie

Volgens de verzoekende partijen heeft de « cap » op de verantwoordelijkheid tot gevolg dat de kernexploitant niet meer proportioneel deelneemt aan de financiering van NIRAS, de openbare instelling die is belast met het beheer van het radioactief afval en waarvan de financiering ten laste van de producenten van radioactief afval valt. Dat zou een discriminatie teweegbrengen tussen de kernexploitant en de andere producenten van radioactief afval, die een dergelijke « cap » niet genieten.

Het Hof is allereerst van oordeel dat het voor het doel van de wetgever om de energiezekerheid te waarborgen pertinent is dat in de Phoenix-wet een onderscheid wordt gemaakt naargelang de producent van radioactief afval al dan niet deelneemt aan de industriële elektriciteitsproductie. Vervolgens vormt de « cap » geen volledige en definitieve ontheffing van elke verantwoordelijkheid van de kernexploitant voor al zijn verplichtingen in het kader van radioactief afval. Er wordt immers in verschillende beperkingen voorzien. De « cap » heeft met name geen betrekking op de verplichtingen van de kernexploitant in het kader van ontmanteling. Bovendien dekt het forfaitaire bedrag van 15 miljard euro slechts een bepaald volume radioactief afval, waarboven de kernexploitant een toeslag moet betalen. Ten slotte werd dat forfaitaire bedrag bepaald op basis van een complexe berekening aan de hand van meerdere relevante criteria.

Het Hof merkt vervolgens op dat de « cap » meer in het bijzonder beoogt te waarborgen dat op korte termijn financiële middelen voorhanden zijn voor het beheer van radioactief afval en de Belgische Staat beoogt te beschermen in geval van insolventie of het verdwijnen van de kernexploitant. Volgens het Hof is het bijgevolg redelijk om de andere producenten van radioactief afval uit te sluiten van een dergelijk mechanisme, aangezien het beheer van hun afval tot veel geringere kosten leidt. Ten slotte heeft de Phoenix-wet geen onevenredige gevolgen voor de verzoekende partijen. Indien het door de kernexploitant gestorte forfaitaire bedrag ontoereikend zou blijken te zijn voor de werkelijke kosten voor het beheer van het betrokken radioactief afval, zou het immers Hedera, en niet de andere producenten van radioactief afval, toekomen de financiële gevolgen daarvan te dragen. De « cap » voor de kernexploitant houdt dus in geen geval een verhoging van de deelname van de andere producenten van radioactief afval aan de financiering van NIRAS in.

2.1.2. Het Europese recht

De verzoekende partijen voeren aan dat de betaling van een forfaitair bedrag in strijd is met de richtlijn 2011/70/Euratom « tot vaststelling van een communautair kader voor een verantwoord en veilig beheer van verbruikte splijtstof en radioactief afval ».

Het Hof merkt op dat het beheer van verbruikte splijtstof en radioactief afval volgens die richtlijn onder de hoofdverantwoordelijkheid van de producenten en onder de uiteindelijke verantwoordelijkheid van de betrokken lidstaat valt. Volgens het Hof beoogt de betaling van het forfaitaire bedrag van 15 miljard euro te waarborgen dat de kernexploitant van tevoren de geraamde kosten voor het beheer van het betrokken radioactief afval draagt. Het is dus wel degelijk de kernexploitant die die kosten draagt, zoals zij werden geraamd. Bovendien houdt de overdracht van de financiële verantwoordelijkheid in dat Hedera (en dus de Belgische Staat) de uiteindelijke verantwoordelijkheid draagt voor het beheer van dat afval. De richtlijn 2011/70/Euratom is dus niet geschonden.

2.2. De overeenkomst ter bescherming van de kernexploitant tegen wetwijzigingen

De verzoekende partijen voeren aan dat de bepalingen met betrekking tot de overeenkomst ter bescherming tegen wetwijzigingen strijdig zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie), in samenhang gelezen met verschillende andere grondwettelijke en internationale normen.

Het Hof is allereerst van oordeel dat de verzoekende partijen enkel over het vereiste belang beschikken om de vernietiging van die bepalingen te vorderen in zoverre zij enkel voor de kernexploitant, en niet voor de andere producenten van radioactief afval, in een dergelijke overeenkomst voorzien. Het Hof kan dus enkel de inachtneming van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie onderzoeken. Bijgevolg kan het Hof zich niet uitspreken over de bestaanbaarheid op zich van die bepalingen met de andere aangevoerde normen, met name wat betreft de mate waarin de ingevoerde vergoedingsverplichtingen de uitoefening van de wetgevende, uitvoerende of rechterlijke macht *de facto* inperken.

Het Hof beklemtoont vervolgens dat, onder de producenten van radioactief afval, de kernexploitant de enige is die deelneemt aan de industriële elektriciteitsproductie door middel van radioactieve stoffen en bijgevolg de enige is die wordt blootgesteld aan een relatieve rechtsonzekerheid die voortvloeit uit soms substantiële wijzigingen van het energiebeleid. Bovendien, opdat de overeenkomst ter bescherming tegen wetwijzigingen van toepassing is, moet de betrokken maatregel met name « specifiek van invloed [zijn] op of [...] specifiek van toepassing [zijn] op exploitanten van kerncentrales in België, of op hun activa, ondernemingen of verbonden vennootschappen, en/of nucleaire activiteiten ». Het Hof besluit daaruit dat de kernexploitant en de verzoekende partijen zich ten aanzien van de betrokken bepalingen niet in vergelijkbare situaties bevinden. Er is dus geen discriminatie.

3. Besluit

Het Hof verwerpt de beroepen.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via [LinkedIn](#)